A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2004. október 14. *

A C-173/02. sz. ügyben,

az EK 230. cikk alapján megsemmisítés iránt

a Bírósághoz 2002. május 13-án

a **Spanyol Királyság** (képviseli: S. Ortiz Vaamonde, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: J. L. Buendía Sierra, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: spanyol.

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann (előadó) tanácselnök, A. Rosas és S. von Bahr bírák,

főtanácsnok: F. G. Jacobs,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az eljárás írásbeli szakaszára,

a főtanácsnok indítványának a 2004. január 22-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 A Spanyol Királyság keresetlevelében a Spanyolország által kiemeltnek minősített tehéntejtermelők részére nyújtott állami támogatásra vonatkozó, 2002. március 12-i 2002/411/EK bizottsági határozat (HL L 144., 49. o.) (a továbbiakban: „megtámadott határozat") megsemmisítését kéri a Bíróságtól.

Jogi háttér

2 Az EK 36. cikke értelmében:

„A versenyszabályokról szóló fejezet rendelkezései a mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére csak olyan mértékben vonatkoznak, ahogyan azt [...] a Tanács [...] meghatározza."

3 A tej- és tejtermékpiac közös szervezéséről szóló, 1968. június 27-i 804/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 148., 13. o.) 23. cikke előírja, hogy:

„Ha e rendelet másként nem rendelkezik, a Szerződés 92–94. cikke [jelenleg EK 87-89. cikk] vonatkozik az 1. cikkben felsorolt termékek termelésére és kereskedelmére."

4 A tej- és tejtermékágazatban kiegészítő illeték megállapításáról szóló, 1992. december 28-i 3950/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 405., 1. o.) 5. cikke úgy rendelkezik, hogy:

„A 3. cikkben említett mennyiségeken belül a tagállamok, az összes egyéni referenciamennyiség egyenlő arányú csökkentése után, feltölthetik a nemzeti tartalékot annak érdekében, hogy kiegészítő vagy külön mennyiségeket engedélyezzenek a Bizottsággal egyeztetett objektív feltételek alapján meghatározott termelőknek.

A 6. cikk (1) bekezdésének sérelme nélkül, a nemzeti tartalékba kell vonni és az első albekezdés alapján újra ki lehet osztani az azon termelők rendelkezésére álló referenciamennyiségeket, akik a tizenkét hónapos időszakok valamelyike során nem értékesítettek tejet vagy tejterméket. Ha a termelő a tagállam által később meghatározásra kerülő időszakon belül ismét megkezdi a tej vagy egyéb tejtermék termelését, legkésőbb a kérelem keltét követő április 1-jéig a 4. cikk (1) bekezdése értelmében referenciamennyiséget kell adni neki."

5 A 3950/92 rendelet utolsó előtti preambulumbekezdése értelmében annak érdekében, hogy a tejtermelés szerkezetátalakítását és a környezet állapotának javítását folytatni lehessen, a tagállamokat egyebek között fel kell hatalmazni arra, hogy folytassák a nemzeti szerkezetátalakítási programok végrehajtását, és objektív feltételek alapján szervezzék meg a referenciamennyiségek bizonyos fokú mobilitását egy adott földrajzi területen belül.

6 Ennek céljából az említett 3950/92 rendelet 8. cikke megállapítja, hogy:

„Tekintettel a tejtermelés országos, regionális és begyűjtési szinten történő szerkezetátalakítására, illetve a környezet fejlesztésére a tagállamok — összhangban az általuk a későbbiekben megállapított, a felek jogos érdekeit figyelembe vevő részletes szabályokkal — a következő intézkedéseket tehetik:

— azoknak a termelőknek, akik vállalják, hogy a tejtermeléssel részben vagy egészben végleg felhagynak, évente egy vagy több részletben [a helyes fordítás: egy vagy több éves részletben] kompenzációt adnak, az így felszabadult mennyiségeket pedig nemzeti tartalékba helyezik,

— objektív szempontok alapján meghatározzák azokat a feltételeket, amelyek szerint a termelők fizetség ellenében egy adott tizenkét hónapos időszak elején részesülhetnek az illetékes hatóság vagy az illetékes hatóság által kijelölt testület által végzett azon referenciamennyiségek újraosztásából, amelyeket az előző tizenkét hónapos időszak végén más termelők véglegesen felszabadítottak a fent említett fizetséggel egyenértékű, évente egy vagy több részletben [a helyes fordítás: egy vagy több éves részletben] megfizetett kompenzáció ellenében,

[...]"

A ténybeli háttér, a megtámadott határozat és a Bíróság előtti eljárás

7 Az 1998/99-es tejgazdasági év folyamán az Asztúriai Hercegség önálló tartomány (Spanyolország) illetékes hatóságai támogatást nyújtottak tejkvóták megszerzése céljából (a továbbiakban: a „vitás támogatás"). E támogatás a referenciamennyiségek megszerzésének megkönnyítését célozta azon tejtermelők számára, akiket az 1991. december 30-i 1888/91 sz. királyi rendelet (2. sz. BOE, 1992. január 2., 84. o.) kiemeltnek minősített. A támogatás formája a referenciamennyiségek megszerzésének finanszírozására felvett hitel kamattámogatása volt.

8 Egy az ezen támogatásra vonatkozó panasz következtében a Bizottság 2002. március 12-én elfogadta a megtámadott határozatot, amelyben az említett támogatást annak közös piaccal való összeegyeztethetetlensége okán megtiltotta. A megtámadott határozat megállapította, hogy egyrészt a 3950/92 rendelet szabályai nem engedélyezték a vitás támogatást, másrészt pedig az EK 87. cikk (2) és (3) bekezdése nem volt alkalmazható az adott esetre.

9 Megsemmisítés iránti keresetében a Spanyol Királyság azt kéri a Bíróságtól, hogy semmisítse meg a megtámadott határozatot, és kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

10 A Bizottság azt kéri a Bíróságtól, hogy a keresetet, mint megalapozatlant, utasítsa el, és kötelezze a Spanyol Királyságot a költségek viselésére.

A keresetről

11 Keresete alátámasztása érdekében a spanyol kormány lényegében két jogalapra hivatkozik.

Az első jogalapról

A felek érvei

12 Első jogalapjában a spanyol kormány arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozat ellentétben áll a 3950/92 rendelettel, amennyiben egy olyan támogatást tilt meg, amely az említett rendelet céljaival, valamint a közösségi jog alapvető szabályaival és elveivel is összhangban van.

13 A támogatás és a 3950/92 rendelet közötti összhang megállapításához ugyanis nem szükséges, hogy az előbbit kifejezetten engedélyezze az utóbbi. Csak azt kellene tehát bizonyítani, hogy a támogatás megfelel az e rendeletből levezethető céloknak, és nem sért sem más szabályt, sem pedig a közösségi jog alapvető elveit (a 177/78. sz. Mc Carren-ügyben 1979. június 26-án hozott ítélet [EBHT 1979., 2161. o.] 14. pontja; a 216/84. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1988. február 23-án hozott ítélet [EBHT 1988., 793. o.] 18. és 19. pontja; a 90/86. sz. Zoni-ügyben 1988. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1988., 4285. o.] 26. pontja és a C-86/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1990. november 6-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-3891. o.] 19. pontja). Így tehát a vitás támogatás igenis megfelel e feltételeknek.

14 A tagállamok — a spanyol kormány megítélése szerint — rendelkeznek olyan mérlegelési lehetőséggel, amely lehetővé teszi számukra az említett rendelet 8. cikkében előírt alternatívák továbbiakkal történő kiegészítését.

15 A Bizottság ezt az érvet azzal utasítja vissza, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában semmi nem támasztja alá a spanyol kormány azon állítását, miszerint a megtámadott határozatban szereplő támogatás összeegyeztethető lenne a 3950/92 rendelettel, még ha ez utóbbi nem is rendelkezik róla kifejezetten.

A Bíróság álláspontja

16 Ahogy az a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 18. pontjából is kitűnik, a tejtermékek közös piacszervezés hatálya alá tartoznak.

17 Az ágazat számára juttatott támogatások kapcsán a 804/68 rendelet EK 36. cikkel összefüggésben értelmezett 23. cikkéből az következik, hogy az EK 87., 88. és 89. cikk csak akkor alkalmazható a tejtermékek termelésére és kereskedelmére, ha ezt az adott közös piacszervezésre vonatkozó szabályozás előírja.

18 Erre vonatkozóan a 3950/92 rendelet 5. és 8. cikke úgy rendelkezik, hogy bizonyos feltételek fennállása esetén a tagállamok támogatást adhatnak a tejterméktermelők részére.

19 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ha a Közösség közös piacot szervez egy adott ágazatban, akkor a Közösségre tartozik a közös agrárpolitika keretében felmerült problémákra adandó megoldások megkeresése is. Ennek megfelelően a tagállamoknak tartózkodniuk kell minden egyoldalú intézkedés megtételétől az érintett területeken, még akkor is, ha ez egyébként a közösségi politika támogatását szolgálná (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítélet 18. pontját; a fent hivatkozott Olaszország kontra Bizottság ítélet 19. pontját és a fent hivatkozott Zoni-ítélet 26. pontját).

20 A tejtermékek közös piacszervezése keretében tehát csak a 3950/92 rendelet 5. és 8. cikke által kifejezetten engedélyezett állami támogatások jogszerűek.

21 Erre vonatkozóan a spanyol kormány érvelése — amely szerint a C-313/99. sz., Mulligan és társai ügyben 2002. június 20-án hozott ítéletből (EBHT 2002., I-5719. o.) az következik, hogy a támogatások folyósításának nem feltétele a 3950/92 rendelet kifejezett engedélye — nem fogadható el. Ahogyan ugyanis indítványának 40. pontjában a főtanácsnok is teljes joggal hangsúlyozta, ebben az ügyben a Bíróság csak azért minősítette a kérdéses írországi szabályozást törvényesnek, mert megfelelt a 3950/92 rendelet 7. cikke (1) bekezdése által engedélyezett intézkedéseknek (lásd a fent hivatkozott Mulligan és társai ügyben hozott ítélet 29. pontját).

22 Jelen esetben azonban a 3950/92 rendelet sem az 5., sem a 8. cikkében nem engedélyezi kifejezetten a referenciamennyiségek más termelőktől történő megszerzésére felvett hitel kamattámogatásában megtestesülő vitás támogatást.

23 Ugyanis azon referenciamennyiségek, amelyek megvásárlása ellenében a támogatás kifizetésre került, a 3950/92 rendelet 5. cikke értelmében nem a nemzeti tartalékból származnak, nem is az összes egyéni referenciamennyiség egyenlő arányú csökkentése alapján szabadultak fel, és nem képezik részét azon referenciamennyiségeknek sem, amelyekkel azok a termelők rendelkeztek, akik nem értékesítettek tejet vagy tejterméket a tizenkét hónapos időszakok valamelyike során.

24 Ráadásul miután a vitás támogatás formája kamattámogatás, a 3950/92 rendelet 8. cikkének első francia bekezdése alapján nem minősül kompenzációnak.

25 Végül pedig a vitás támogatás nem tartozik az említett 8. cikk második francia bekezdésének hatálya alá sem, mivel azon referenciamennyiségek, amelyek megvásárlása céljából azt kifizették, nem a nemzeti tartalékból származnak.

26 Egyébként — ahogy indítványának 44. pontjában a főtanácsnok is teljes joggal megállapította — a 3950/92 rendelet 8. cikkében történő utalás a „következő intézkedések" megtételére lehetővé teszi, hogy a tagállamok az ott felsorolt intézkedéseket külön-külön vagy együttesen elfogadják, de nem jogosítja fel őket arra, hogy az adott területen új típusú rendelkezéseket írjanak elő. Ugyanígy a tagállamok által meghozott „szabályok" az említett intézkedések foganatosítását kell, hogy szolgálják.

27 E megfontolásokból az következik, hogy az első jogalapot el kell utasítani.

A második jogalapról

A felek érvei

28 Második jogalapjában a spanyol kormány azt állítja, hogy a megtámadott határozat ellentétben áll a 3950/92 rendelettel, amennyiben olyan támogatást tilt meg, amelynek nincs torzító hatása a tej- és tejtermékpiac működési szabályaira.

29 A spanyol kormány szerint ugyanis az a támogatás, amely a tejpiac működési szabályait nem torzítja, összeegyeztethető a közös piaccal, következésképpen nem tiltható meg.

30 A Bizottság — arra az esetre, ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy a 3950/92 rendelet szerint nem csak az abban kifejezetten nevesített szerkezetátalakítási intézkedéseket lehet alkalmazni — azt állítja, hogy a vitás támogatás a piac jelentős torzulását okozhatja, tehát összeegyeztethetetlen a közös piaci szabályozással.

A Bíróság álláspontja

31 Ahogy a jelen ítélet 20. pontjában már megállapításra került, csak a 3950/92 rendelet által kifejezetten engedélyezett támogatások jogszerűek. A jogszerűség független a támogatásnak a tej- és tejtermékpiac működésére gyakorolt esetleges hatásaitól. Ennélfogva ha egy támogatást az említett rendelet nem engedélyez kifejezetten, akkor az tiltott, még akkor is, ha nem alkalmas az adott piac működésének torzítására.

32 Jelen esetben a 3950/92 rendelet a vitás támogatást nem engedélyezte kifejezetten.

33 A fentiekből kitűnik, hogy a második jogalapot szintén el kell utasítani.

34 E megfontolásokból következően a keresetet el kell utasítani.

A költségekről

35 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Spanyol Királyságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján,

A BÍRÓSÁG (első tanács)

a következőképpen határozott:

1) A keresetet elutasítja.

2) A Spanyol Királyságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások